

SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIMIN TEŞVİKİNDE KENTSEL TASARIM UYGULAMALARININ ROLÜ

Doç. Dr. Ebru ÇUBUKÇU
ebru.cubukcu@deu.edu.tr

Araş. Gör. Burçin HEPGÜZEL
burcin.hepguzel@deu.edu.tr

Burak TUMER
Yüksek Lisans Öğrencisi

Zeynep ONDER
Yüksek Lisans Öğrencisi

GİRİŞ

Son yıllarda, Dünya Sağlık Örgütü ve T.C. Sağlık Bakanlığı çağın hastalığı olan obezite ve şişmanlıkla mücadelede en önemli hedeflerden birinin sürdürülebilir ulaşımın teşvik edilmesi olduğunu öne sürmektedir. Sürdürülebilir ulaşım, ulaşım amaçlı yolculuklarda bireylerin motorlu araçlar yerine yürüyüşü ya da bisikleti tercih etmesi olarak açıklanabilir. Sürdürülebilir ulaşım türelerinin (yürüyüş ya da bisiklet) kullanımı ancak aktif yaşamın desteklenmesiyle artırılabilir. Aktif yaşamın nasıl destekleneceği dünyada çok sayıda araştırmaya ve yerel yönetim uygulamalarına konu olmuştur. Gelişmiş dünya kentlerinde konu hakkında standart veri toplanmasına yönelik girişimler başlatılmış, kentlerin, mahallelerin ve hatta sokakların ve konutların “yürünebilirlik skorları” internet üzerinden yayınlanmış ve yayınlanmaktadır. 2000 yılında başlatılan ve son 13 yıldır her yıl tekrarlanan geniş katılımcı profiline sahip “Yürüyüş21 (Walk21)” başlıklı konferanslar serisinde yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler tarafından yapılan kentsel tasarım uygulamaları sık sık tartışılmaktadır. Gelişmiş dünya kentlerindeki araştırmacılar ve yerel yöneticiler tarafından takip edilen bu konferanslar serisine Türkiye’den henüz bir katılım bulunmamaktadır. Ancak benzer tartışmalar Türkiye Sağlıkli Kentler Birliği tarafından organize edilen konferanslarda ve yayınlarda da dile getirilmektedir. Bu çalışma kapsamında aktif yaşamı desteklemek ve sürdürülebilir ulaşım türelerini kullanmaya teşvik etmek amacıyla yurt içinde ve yurt dışında yürütülen kentsel tasarım uygulamalarına yönelik örneklerin özetlenmesi hedeflenmiştir. Farklı ölçeklerde yürünebilirliği arttırmak amacıyla (dolaylı ve doğrudan bu amaca hizmet edebilir) uygulanan yurt içindeki ve yurt dışındaki kentsel tasarım uygulamaları değerlendirilerek ve karşılaştırılarak konunun önemi vurgulanmıştır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIM ve YÜRÜNEBİLİRLİK SKORLARI

Çoğu zaman sözde ve teoride kalsa da hiç şüphesiz “sürdürülebilirlik” modern dünyanın en popüler kavramlarından biridir ve bir çok kavramın ön-eki durumundadır: sürdürülebilir avcılık, sürdürülebilir büyüme, sürdürülebilir bina, sürdürülebilir cephe sistemleri, sürdürülebilir enerji, sürdürülebilir ekoloji, sürdürülebilir ekonomik kalkınma, sürdürülebilir gelişme, sürdürülebilir gıda sistemleri, sürdürülebilir inşaat, sürdürülebilir sosyal kalkınma, sürdürülebilir yaşam, sürdürülebilir planlama, sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir ... Önüne geldiği her kavram ile birlikte aslında modern dünyanın hem bir problemini hem de söz konusu probleme yönelik çözüm alternatiflerini tartışmaya açmaktadır. Dünyanın tüm kentlerinde ulaşım planlaması alanında yaşanan problemler göz önüne alındığında “sürdürülebilir ulaşım” kavramının ne çok tartışmaya konu olduğu (olacağı) açıktır. Örneğin, Babalik Sutcliffe (2009a ve 2009b), ulaştırma sektörünün

* Bu bildiri Şehir Plancıları Odası adına düzenlenmiştir.

günümüzde ne derece sürdürülebilir olduğunu ve sürdürülebilir ulaşım politikalarını tartışırken, Knoflacher & Ocalir (2011) sürdürülebilir ulaşım kavramının içerdiği çelişkileri ve kentsel sürdürülebilirlik için ulaşım alanında yapılması gereken temel değişiklikleri ortaya koymaktadır. Burada belirtmek gerekir ki, bu bildirinin amacı “sürdürülebilir ulaşım” kavramını ve politikalarını detaylı olarak tartışmak değildir. Bu makale ile sürdürülebilir ulaşım kavramının öneminin vurgulanması ve sürdürülebilir ulaşım politikalarından biri olan “yaya öncelikli kent mekanları” konusunun tartışılması hedeflenmiştir.

Sürdürülebilirliğin nasıl tanımlandığına bağlı olarak “ sürdürülebilir ulaşım” kavramına bakış açısı da farklılık göstermektedir (Litman, 2006). Bu makale kapsamında sürdürülebilir ulaşım “ulaşım amaçlı yolculuklarda bireylerin motorlu araçlar yerine yürüyüşü ya da bisikleti tercih etmesi olarak” ele alınmaktadır. Ulaşım amaçlı yolculuklarda yürüyüş ya da bisiklet kullanımının teşviki ancak aktif yaşamın desteklenmesiyle olabilir. Aktif yaşamın nasıl destekleneceği dünyada çok sayıda araştırmaya ve yerel yönetim uygulamalarına konu olmuştur. Gelişmiş dünya kentlerinde konu hakkında standart veri toplanmasına yönelik girişimler başlatılmış, kentlerin, mahallelerin ve hatta sokakların ve konutların “yürünebilirlik skorları” internet üzerinden yayınlanmış ve yayınlanmaktadır. 2007 yılında Seattle Washington’da bulunan özel bir yazılım şirketi “walkscore.com” internet adresi üzerinden Kuzey Amerika kentlerinin ve mahallelerinin “yürünebilirlik skorları”nı belirli parametrelere bağlı olarak hesaplamaya ve bu hesaplara dayanan haritaları yayınlamaya başlamıştır. Bu haritalar ile kentler, mahalleler, sokaklar ve hatta konutlar yürünebilirlik açısından karşılaştırılabilir (dolayısıyla yarışır) olmuştur. Söz konusu internet sitesine olan ilgi zamanla çığ gibi artmış, haritaların kapsadığı alan genişletilmiş (Kuzey Amerika, Kanada ve Avustralya kentlerini içerecek şekilde), bu haritalar emlak piyasasını yönlendiren önemli bir kaynak olarak öne çıkmış ve basılı medyada sık sık yer bulmuştur. Bir başka ifade ile artık konut alıcıları satın alınabilecek potansiyel konutları sadece metrekare ve konum ile ilişkili olarak değerlendirmemekte, sağlıklı ve aktif yaşamı ne derece desteklediklerini de değerlendirir olmuştur. Söz konusu yazılım ile yürünebilirliğin hangi parametrelere dayanarak hesaplandığı tartışmaya açıktır ve çok sayıda eleştiriye konu olmuştur. Ancak, içerdiği her türlü eksikliğe rağmen, “walkscore.com” aktif yaşamın ekonomik değerini tartışmaya açan önemli bir veri kaynağı olmuştur. Henüz bu haritalar Türkiye kentleri için yayınlanıyor olmasa da, şüphesiz söz konusu uygulamanın benzerleri çok yakında Türkiye kentlerine de uyarlanacaktır. Özetle, dünya kentleri, mahalleleri ve sokakları yeni bir alanda yarışmakta (yürünebilirlik) ve bu yarış konu ile ilgili (ve hatta ilgisiz) çeşitli gruplarca şeffaf bir şekilde izlenebilmektedir. Böylesi bir yarış Türkiye kentleri ve mahalleleri için henüz başlamamışken konuya eğilmenin, önlemler almanın önemi yadsınamaz. Eğer bir gün, gelişmiş dünya kentlerinin içinde olduğu bu yarış Türkiye kentlerini de kapsar ve daha doğru parametreler ile ölçülebilir olursa, yürünebilirliği arttıracak müdahaleleri şimdiden önemsemeye başlamış olan yerel yönetimlerin yarışa önde başlayacakları öngörülebilir. Böylesi bir yarış içinde, İzmir’in yerinin ne olacağı ise tartışmaya açıktır.

GELİŞMİŞ DÜNYA ÜLKELERİNDE YÜRÜNEBİLİRLİĞİN ARTTIRILMASI İÇİN YAPILAN MEKÂNSAL MÜDAHALELER

2000 yılında başlatılan “Yürüyüş 21 (Walk 21)” Konferansları serisi, dünya genelinde kentsel mekânda (ve kırsal mekânda) yürüyüşü ve aktif yaşamı teşvik etmek amacıyla (1) kamusal ve özel kuruluşların, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin ve gönüllerin katılımı ve yürütücülüğünde gerçekleşen kampanyaların, (2) planlama uygulamalarının ve politikalarının, (3) *kentsel tasarım uygulamalarının ve kentsel tasarımın ilkelerine esas olan parametrelerin*, (4) yaya davranışlarını ve mekânın yürünebilirliğini etkileyen parametrelerin ölçütlerinin ve bu ölçütlere yönelik araçların tartışıldığı bir toplantıdır. Bu toplantılar,

* Bu bildiri Şehir Plancıları Odası adına düzenlenmiştir.

mekanda yürünebilirliği etkileyen fiziksel çevreye ait parametrelerin ölçütlerine yönelik ulusal ya da uluslararası bir standart geliştirilmesini hedefleyen ve Avrupa Bilim Fonu tarafından desteklenen önemli projelerin (Yayaların Temel İhtiyacı - Pedestrian Quality Needs - Avrupa Bilim Fonunun Bilim ve Teknolojide Avrupa İşbirliği- COST Projesi gibi) ortaya çıktığı ve tartışıldığı platformlar olarak da örnek gösterilmektedir. Geniş katılımcı grubuna sahip olan bu uluslar arası toplantı ve bu uluslar arası proje katılımcıları arasında Türkiye'den katılan bir araştırmacı bulunmuyor olması bir eksiklik olarak yorumlanabilir.

Bu bildiri kapsamında, Yürüyüş 21 (Walk 21) Konferansında 2010 ve 2011 yıllarında sunulan 267 adet bildiri taranarak yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler tarafından yapılan kentsel tasarım uygulamalarının tartışılması hedeflenmiştir. Bu konferans serisinde sunulan tüm bildirilerin yaklaşık üçte birinin aktif yaşamı teşvik etmek amacıyla hem yerel yönetimler hem de sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler tarafından yapılan kentsel tasarım uygulamaları olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu uygulamalarda dikkat edilen kentsel tasarım ilkelerinin bazen doğrudan bazen dolaylı olarak kentsel mekanda yürünebilirliğin teşviki ile ilişkili olduğu görülmüştür. 2010 ve 2011 yıllarında sunulan kentsel tasarım uygulamaları ve aktif yaşam ile ilişkili bildirimlerde öne çıkan başlıkları aşağıdaki şekilde gruplamak mümkündür:

KONULAR

- Sokaklarda ve kamusal alanlarda yürüyüşün teşvik edilmesi için fiziksel mekanda yapılabilecek değişiklikler: konut alanlarında ticareti teşvik etmek, yol boyunca otoparkı desteklemek ya da taşıt yoluna paralel araç park alanlarının yaya yoluna dönüştürülmesi, mekansal estetiği artırıcı müdahaleler, kent mobilyaları ve çiçek bahçelerinin kullanımı, ticari levha düzenlemeleri, kaldırımların bakımı, kaldırımların genişliği ve yüzey malzemesine yönelik düzenlemeler, sokakların aydınlatma elemanı, sokak mobilyası ve sanatsal öğeler ile donatılması, sokak kafeleri, bisiklet park yerleri, peyzaj düzenlemeleri, trafik güvenliğini artırıcı müdahaleler, trafik sakinleştirici öğelerin konumlandırılması, sokak kesişimlerinde güvenli karşıdan karşıya geçiş imkanı veren öğelerin düzenlenmesi, rüzgar önleyici panolar, binaların gölge verecek şekilde konumlanması ile ilişkili düzenlemeler gibi
- Sokakların ve mahallelerin araçtan arındırılmasının başarı ve başarısızlıkları
- Sokak ağı ve sınıflandırması, kaldırım ve yaya geçişleri, bisiklet ve toplu taşıma yönelik ihtiyaçlar, trafik sakinleştirici öğeler, estetik sokak cephesi tasarımı, sokak altyapısı, kamusal alan tasarımı konularına yönelik bilgiler içeren "Sokak Tasarımı Rehberi", "Yaya Kaldırımları ve Yaya Üst Geçitlerine Yönelik Rehber"
- Sanatsal öğelerin, heykellerin yürünebilirlik üzerindeki etkileri
- Sokak kafeleri (pop-up cafe)
- Yön bulma haritalarının yürünebilirlik üzerindeki etkileri
- Engellilerin hareketlerini kısıtlayan gerçek ve algısal engeller
- Yaya-bisiklet ortak kullanımına yönelik (shared space) uygulamaların başarı / başarısızlıkları

ÖRNEK ÇALIŞMALAR

- Appleyard B.(2011); Armstrong T. & Hunt P. (2011); Barts P. & Van-Hoorn M. (2010); Ebels I.E.B. (2010); Engbers L. & De-Vries S. (2010); Fessl T. (2010); Irving K. (2010); Johannessen S.(2011); Kassay K. (2011); Kickert C. (2010); Kott J. (2010); Lea N.S., Forkes J., Sztabinski F. (2010); McCain H. (2011); Napier I. (2011); Routh S. & Willamette Pedestrian Coalition (2011); Schweizer T. (2010); Strail- Sauer G. (2010); Tanaka I.(2011); Vlastos T. (2010); Weigand L. (2011)
- Faure A. (2010); Van-der-Spek S. (2011); Choi E.(2011)
- Snyder R. (2011); Talens H. (2010)
- Baugh B. (2011); Geller M. (2011); Irving K. (2010); Kroeger E. (2011)
- Hodge K. & Power A. (2011); Irving K. (2010)
- Proft J. (2011)
- Frye A. (2010); Havik E. (2010); Havik E., Melis-Dankers B., Steijvers F. (2010); Smart C. (2011)
- Butz M. (2010); de Haan P. (2010); Godefrooij H. (2010); Havik E. (2010); Havik E.,Melis-Dankers B., Steijvers F. (2010); Knecht B. (2010); Van Veen D. (2010); Van Beek P. (2010)

- Okul çevresindeki sokaklarda aktif ulaşım modunun kullanımının teşvik edecek kentsel tasarım uygulamaları (belirli güzergahlarda kasislerin arttırılması, sokak kesişimlerinde hafif rampaların uygulanması ile trafik güvenliğinin arttırılması gibi) Mai Skibsted J. (2011); Tran Q. (2011)

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİNE ÜYE TÜRK KENTLERİNDE YÜRÜNEBİLİRLİĞİN ARTTIRILMASI İÇİN YAPILAN MEKANSAL MÜDAHALELER

Bir önceki bölümde de belirtildiği gibi, gelişmiş dünya kentlerindeki araştırmacılar ve yerel yöneticiler tarafından takip edilen yürünebilirlik ile ilişkili konferanslar serisine Türkiye’den henüz bir katılım bulunmamaktadır. Ancak, burada belirtmek gerekir ki, konu Türkiye’de de gündemdedir. 2004 yılında kurulan Sağlıkli Kentler Birliği tarafından yapılan yayınlar ve düzenlenen toplantılar yerel yönetimlerin ve akademisyenlerin konuyu tartışabileceği ortak platformlardır. Ayrıca, yerel yönetimlerce düzenlenen çeşitli toplantılarda da konunun gündeme getirildiği görülmektedir. Bir başka ifade ile uluslararası platformlarda dile getirilen tartışmaların benzerleri Türkiye Sağlıkli Kentler Birliği ve bu birliğe üye yerel yönetimler tarafından organize edilen konferanslarda ve yayınlarda da dile getirilmektedir. Bu bölümde, Birlik Üyeleri 2011 yılı Faaliyet Raporu (Sağlıkli Kentler Birliği Başkanlığı, 2011) incelenerek, aktif yaşamı destekleyen ve sürdürülebilir ulaşım türellerini kullanmaya teşvik eden kentsel tasarım uygulamalarına yönelik örneklerin özetlenmesi hedeflenmiştir. Sağlıkli Kentler Birliği Üyesi kentlerce yürütölen kentsel tasarım uygulamalarını aşğıdaki şekilde gruplamak mümkündür (Sağlıkli Kentler Birliği Başkanlığı, 2011):

KONULAR

- **Kent içinde yaya ve bisiklet yolu düzenlemeleri ve yenilemeleri** (yaya sirkülasyonu ve sürekliliğinin sağlanması, her türlü sokak mobilyaları ve peyzaj düzenlemeleri ile sokakların canlandırılması, çocuklar için eğitici ve öğretici sokak oyunları mobilyalarının kullanımı, kaldırım yüksekliğinin standartlara uygun hale getirilmesi, engellilere yönelik yer döşemelerinin – kılavuz taşları ve stop taşları gibi- kullanılması, kaldırımlarda ve yapı girişlerinde engelli rampalarının kullanılması, sokağa bakan bina cephelerine yönelik düzenlemeler, geniş kaldırımların araç işgalinden kurtarılması, yol boyu düzensiz otopark sorununa yönelik müdahaleler, sokakların giriş ve çıkışlarında trafik sakinleştirici öge olarak hız kesici platformların konumlandırılması, taşıt ve yaya alanlarını ayırabilmek için çiçeklik, mantar, renk gibi ögelerin kullanımı vb.)

ÖRNEK ÇALIŞMALAR

Projeler:

- Antalya Büyükşehir Bel. “Kentsel Çevre Düzenlemeleri” s. 23,
- Bursa Büyükşehir Bel. “Cumhuriyet Caddesi Nostaljik Tramvay Hattı” s. 67,
- Çankaya Bel. “Güniz Sokak – Engelsiz Yaya Yolu Projesi”, s.75
- Çankaya Bel. “Olgunlar Sokak Yenileme Projesi” s.79,
- Çankaya Bel. “Oyun Sokakları Projesi” s.79,
- Denizli Bel. “Bisiklet ve Yürüyüş Yolu Yapım İşi” s.93,
- İstanbul Büyükşehir Bel. “ Meydan Projeleri” s. 126,
- İzmit Bel. “Tarih Koridoru Projesi” s. 153,
- Kadıköy Bel. “Faruk Ayanođlu Caddesi Yenileme Projesi” s. 156,
- Kadıköy Bel. “Engelsiz Erişim Çalışmaları” s. 156,
- Kırıkkale Bel. “Atatürk Bulvarı Peyzaj Düzenlemesi” s. 180
- Muğla Bel. “Arasta’da II. Adım” s. 199,
- Nilüfer Bel. “Gümüştepe Maksem Cephe Sağlıklilaştırma Uygulamaları, 2011” s. 210,
- Nilüfer Bel. “Engelsiz Nilüfer” s. 214,
- Odunpazarı Bel. “Sokak Sağlıklilaştırma ve Yayalaştırma Projesi s. 221-223,
- Ordu Bel. “Boya Kampanyası” s. 229,
- Osmancık Bel. “Ağaçlandırma çalışması” s. 235,
- Trabzon Bel. “Yürüyüş ve Bisiklet Yolu Projesi” s. 259.

Projeler:

- **Konut adaları içinde kalan atıl alanların rekreasyon alanı olarak değerlendirilmesi ve rekreasyon alanlarında yaya yolu düzenlemeleri ve yenilemeleri** (nehir kenarında yürüyüş yolları piknik alanları ve peyzaj düzenlemeleri ile rekreasyon alanı tasarımı, su temalı parklar, açık hava sergi alanları, yeşil teraslar, festival alanı, çim amfi, restoran – kafe, çocuk oyun alanı, kayak pisti, bisiklet ve koşu parkurları, açık alan spor

- Avonos Bel. “Kızıllırmak Kenarı Düzenleme Projesi”, s.28
- Çankaya Bel. “Ata Park – Yeşil Koridor”, s.72
- Çankaya Bel. “Çansera Rekreasyon Alanı Peyzaj Projesi”, s.73
- Çankaya Bel. “Çim Amfi Devamı Yeşil Koridoru”, s.73
- Çankaya Bel. “Çim Amfi ve park Projesi”, s.74
- Çankaya Bel. “Lozan Park Alanı Tasarımı” s.77,
- Denizli Bel. “Akvadi Projesi” s.85,
- Denizli Bel. “Muhtelif Alanlarda Park Yapım İşi” s.93,
- Değirmendere Bel. “Değirmendere Sahil Düzenleme Projesi”

* Bu bildiri Şehir Plancıları Odası adına düzenlenmiştir.

aletleri, oturma ve dinlenme alanları gibi kullanımlara yönelik düzenlemeler, doğal taş duvarlar, bazalt taşı gibi malzemelerin kullanımı, futbol sahası, basketbol sahası, tenis kortu gibi kullanımlara yönelik düzenlemeler)

- **Kent meydanlarına yönelik düzenlemeler** (havuz, heykel gibi öğeler ile kent meydanlarının canlandırılması)

- **Engelli ve Çocuk Parkı Tasarımı ve Uygulamaları** (engelli çocukların ve yetişkinlerin kullanabileceği egzersiz aletlerinin bulunduğu parklara yönelik tasarımlar, engelli tuvaletine yönelik projeler)

- **Kentsel Donatıların Yenilenmesi** (büfe, taksi durağı, reklam panoları ve billboardlarda yenileme ve standartlaştırma çalışmaları)

- **Yaya Güvenliğini Arttırıcı Müdahaleler** (üst geçit çalışmaları gibi)

- **Kentsel Yenileme ve Kentsel Dönüşüm Projeleri**

s.113,

İzmit Bel. “Kültür Tepesi” s. 152,
Kadıköy Bel. “Yeşil Avlular Projesi”, s. 158,
Kadıköy Bel. “Yeşil Alan, Kıyı, Rekreasyon, Spor ve Park Düzenlemeleri Projeleri”, s. 159,
Kırıkkale Bel. “Meyhoş Park” s. 181
Kırıkkale Bel. “Spor ve Kondisyon Alanları” s. 181
Osmancık Bel. “Yeşil Alanlar Yapılması” s. 232,
Osmancık Bel. “Dış Mekan Spor Aletlerinin Alınması” s. 232,
Tepebaşı Bel. “Tepebaşı Bel. Toprak Dede Hayrettin Karaca parkı” s. 251.

Projeler:

Aydın Bel. “Kent Meydanı Projesi” s.32,
İstanbul Büyükşehir Bel. “Meydan Projeleri” s. 126,
İzmit Bel. “Mahalle Konakları ve Mahalle Meydanları” s. 150,
Kadirli Bel. “Kadirli Bel. Kent meydanı Projesi” s. 168,
Trabzon Bel. “Meydan parkı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi” s. 256-257.

Projeler:

Bandırma Bel. “Engelli parkı” s.52,
Çankaya Bel. “Koza Sokak ve Oyun Parkı” s.76,
Didim Bel. “Engelsiz Park” s. 100
Karşıyaka Bel. “Otizmli Çocuklara Yönelik Yapılan Atla Terapi Çalışmaları” s. 176
Kırıkkale Bel. “Sanayi Çocuk Parkı” s. 18,
Osmancık Bel. “Politen Çocuk Oyun Grupları Alınması” s. 232,
Osmangazi Bel. “Görme Engelli Taşı projesi” s. 243.

Projeler:

Çankaya Bel. “Kentsel Donatıların Yenilenmesi” s.75,
Çankaya Bel. “Konur karanfil Yüksel Yaya Bölgesi Tabela Uygulaması” s.76,
İzmit Bel. “Taksi Duraklar” s. 151,
İzmit Bel. “ Dekortaif Aydınlatma” s. 151.

Projeler:

Denizli Bel. “Üst Geçit Çalışmaları” s.93.

Projeler:

İzmir Büyükşehir Bel. “İzmir Konak Kentsel Yenileme Projesi” s.136,
Kadıköy Bel. “ RasimPaşa Yel değirmeni mahalle Yenileme Projesi” s. 156,
Nilüfer Bel. “ Işıktepe Sosyal ve Kültürel Ağırlıklı Kentsel Dönüşüm Projesi” s. 206.
Trabzon Bel. “ Zağnos ve Tabakhane Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi” s. 257.

SONUÇ

Yurt içinde ve yurt dışında aktif yaşama yönelik kentsel tasarım müdahalelerinin yer yer benzerlikler gösterdiği görülmektedir. Ancak yurt dışında tartışılan bazı konuların yurt içinde hiç tartışmaya açılmadığının da altı çizilmesi gerekmektedir. Örneğin, yurt dışında “sokak kafeleri” yaya mıknaşısı olarak tanımlanarak kentsel mekanda yürünebilirliği arttırabilmek için özel müdahalelerle (ve planlanarak) uygulanmaktadır. Ancak, Türkiye kentlerinde çok yaygın olan bu “sokak kafeleri” kültürel yapının bir parçasıdır ve yürünebilirliği arttırabilecek önemli bir kentsel tasarım müdahale alanı olarak görülmemektedir. Benzer şekilde yurt dışındaki tartışmaların odağında duran bisiklet güzergahı tasarımı, Türkiye’de devam eden tartışmaların çerperinde yer almaktadır. Yurt dışında benimsenen hedeflerden biri, özellikle çocukları yürüyüşe teşvik etmektir. Dolayısıyla, ilkokullar ve konut alanları arasındaki

* Bu bildiri Şehir Plancıları Odası adına düzenlenmiştir.

güzergahların yürünebilirliği çok sayıda araştırmaya konu olmuştur. Yurt dışındaki yerel yönetimler okul çevrelerindeki sokakların yürünebilir olması için ciddi çabalar harcamakta ve yatırımlar yapmaktadır. Ancak, Türkiye kentlerinde konunun, araştırmacılar ve yerel yönetimler tarafından göz ardı edildiğinin söylenmesi çok da yanlış olmaz.

Aktif yaşamı desteklemek ve sürdürülebilir ulaşım türellerini kullanmaya teşvik etmek amacıyla hem yurt içinde hem de yurt dışında yapılan kentsel tasarım uygulamalarına yönelik örnekler incelendiğinde problemin doğası gereği parçacı yaklaşımların benimsendiği görülmektedir. Bu yadsınamaz bir durumdur. Ancak bazı durumlarda parçacı yaklaşımlardan etkili sonuçlar elde etmenin mümkün olmadığına altı çizilmesi gerekmektedir. Örneğin, birkaç yapı adasında engelli rampalarının kullanılması yaşlı, çocuk ve engellilere yönelik engellerin kaldırıldığını göstermeyebilir. Böylesi parçacı yaklaşımlarla gerçekleştirilen kentsel tasarım müdahaleleri engellileri aktif yaşama yönlendirmekte yetersiz kalabilmektedir. Benzer şekilde, “Engelli Parkı” projeleri bu parklara erişim kolaylaştırılmadığı sürece hedef kitlenin kullanımına açılmamaktadır ve projeler yüzeysel kalmaktadır.

Dikkat edilmelidir ki, yukarıda özetlenen kentsel tasarım müdahaleleri farklı ölçeklerde olabildiği gibi, bu müdahaleler bazen doğrudan bazen dolaylı olarak kentlerde yürünebilirliği arttırmayı hedeflemektedir. Söz konusu kentsel tasarım uygulamalarında hedefin ne ölçüde yürünebilirlikle ilişkili olduğu tartışılmalı ve hedef / sonuç arasındaki ilişki başarı ve başarısızlıklar ekseninde analiz edilmelidir.

KAYNAKLAR

Appleyard B., “Street Conflict, Power and Promise30 Years of Liveable Streets Broadening the Auto-Mobility Paradigm” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Armstrong T. & Hunt P., “Living Streets Advocacy Work” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Babalik Sutcliffe E., “Kentiçi Ulaşımında Çağdaş Yaklaşımlar: Avrupa ve Türkiye’de Sürdürülebilir ve Temiz Ulaşım Uygulamaları,” Bursa Defteri, 2009b, s.55-67.

Babalik Sutcliffe E., “Sürdürülebilir Ulaşım Yaklaşımlarında Dünya, Türkiye ve Ankara Uygulamaları,” TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni Özel Dosya: Yerel Yönetimler: Ulaşım ve Su”, 67, 2009a, s. 37-46.

Barts P. & Van-Hoorn M., “Accessibility in Public Spaces - A Comprehensive Approach” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Baugh B. “I Walk, Therefore I Am” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Butz M. “Shared Spaces for Pedestrians and Cyclists: Does It Really Work?” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Choi E. “On the Potentials and Problems of Pedestrianization” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

De Haan P. “Communities are Formed by People, Not by Bricks” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Ebels I.E.B. “The Hague: Pedestrians in Residential Areas” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Engbers L. & De-Vries S. “The Use of an Interactive Urban Planning Tool in Creating Activity-Friendly Neighborhoods Integrating the Findings of the Spatial Planning and Childrens Exercise (Space) Study” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

* Bu bildiri Şehir Plancıları Odası adına düzenlenmiştir.

Faure A. "Are Sustainable Neighbourhoods Walkable Neighbourhoods?" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Fessl T. "Urban Space and Design for the Pedestrians" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Frye A. "Safe, Accessible Pedestrian Environments: The Key to Mobility in Ageing Populations" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Geller M. "South Shore False Creek, Bayshore, and Univercity: Lessons from Three Very Walkable Communities" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Godefrooij H. "Cycling in Pedestrian Areas - Facts and Guidelines" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Havik E. "Shared Space: Possible Threats For the Accessibility for Visually Impaired People" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Havik E., Melis-Dankers B., Steijvers F. "Accessibility of Shared Space Areas for Visually Impaired People" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Hodge K. & Power A. "Parklets and Pop-Up Cafes: How to Get Them on the Ground, Scale Them Up and Transform a City" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Irving K. "Investing In Inverness Creating a More Walkable and Prosperous City Centre" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Johannessen S., "Quality Assessment of Winter Operation and Maintenance of Pedestrian Pavements and Other Walking Areas Effects on Traffic Accidents, Falls and Accessibility" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Kassay K., "Viva Vancouver - Community Partnership and Temporary Public Spaces" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Kickert C., "Active Spaces, Attractive Spaces" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Knecht B. "Mobility and Civility: New Realities" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Konflacher H. & Ocalir E. V., "Sürdürülebilir Ulaşım Kavramı Üzerine tartışmalar," İnşaat Mühendisleri Odası 9. Ulaştırma Kongresi, TMH- 468, 2011 / 4, s. 51-58.

Kott J., "Streets Of Clay: Transforming Transport Links" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Kroeger E. "The New Art of Walking" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Lea N.S., Forkes J., Sztabinski F., "Converting On-Street Parking to Active Transportation in Toronto Two Studies of Merchant and Patron Preferences" Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Litman T. & Burwell D., "Issues in Sustainable Transportation," International Journal of Global Environmental Issues, 2006, 6: 4, s. 331-347

Mai Skibsted J. "The Mobility of Children in the City of Copenhagen" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Mccain H., "The Evolution of the Pedestrian" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Napier I., "Designing for Delight? the Aesthetic Experience of Walking" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Proft J. "A New Way Forward: Translinks Wayfinding Strategy" Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Routh S. & Willamette Pedestrian Coalition Getting Around on Foot Action Plan” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Sağlıklı Kentler Birliği Başkanlığı, “Birlik Üyeleri faaliyet Raporu 2011”, 2011.

Schweizer T., “The Equilibrium Between Pedestrian Flow and Commercial Use of Public Ground” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Smart C. “Looking At Your Community Through A Different Lens” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Snyder R. “Model Street Manual - Lets Change the Dna of Our Streets” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Strail- Sauer G. “Ex Ante-Ex Post Survey Elterleinplatz Systematic Evaluation of Redesigning Urban Streets Regarding Pedestrian Traffic” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Talens H. “Pedestrian Bridges” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Tanaka I., “Walkability and Winter City Design” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Tran Q. “Re-Imagining the Paths to Schools - Childrens Active Transport Network” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Van Beek P. “Make Love, Slow Cars - Smart Examples of Shared Space” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Van Der Spek S. “Improving City Centres for Pedestrians Making the Historic City of Delft Car-Free” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

Van Veen D Vlastos T., “The Oecd Proposals for Governments on Walking, Urban Space and Health” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Van Veen D. “Share Space - Possible Solutions for the Accessibility of Visually Impaired People” Walk 21 Conferences, 2010, The Hague, Hollanda.

Weigand L., “Walking and Shopping: Design Principles for Walkable Commercial District” Walk 21 Conferences, 2011, Vancouver, Kanada.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TUBITAK) tarafından desteklenmektedir.